

AUGEO FOUNDATION

Oplegger bij

**Veerkrachtig functioneren
van jongeren**

***Verkennend onderzoek naar
elementen van veerkrachtig
functioneren bij jongeren die wel
en geen kindermishandeling
meemaken***

6 november 2024

Introductie

Hoe kan het dat sommige kinderen die geweld hebben meegemaakt toch positief functioneren later in hun leven, terwijl andere kinderen wat meer vastlopen? Een belangrijke verklaring ligt in hun veerkracht. Veerkracht gaat om het vermogen om terug te veren, positief te functioneren en je aan te passen na tegenslag. We weten uit onderzoek steeds meer over veerkrachtig functioneren en welke factoren daaraan bijdragen, maar we weten nog weinig over hoe dit eruit ziet bij kinderen en jongeren die kindermishandeling hebben meegemaakt. Daarnaast zien we ook dat veel studies over de gevolgen van kindermishandeling zich richten op risicofactoren en minder op beschermende factoren, terwijl deze factoren - zoals ondersteunende relaties - de schadelijke invloed ervan kunnen verminderen (Holt et al., 2008; Jaffee et al., 2013).

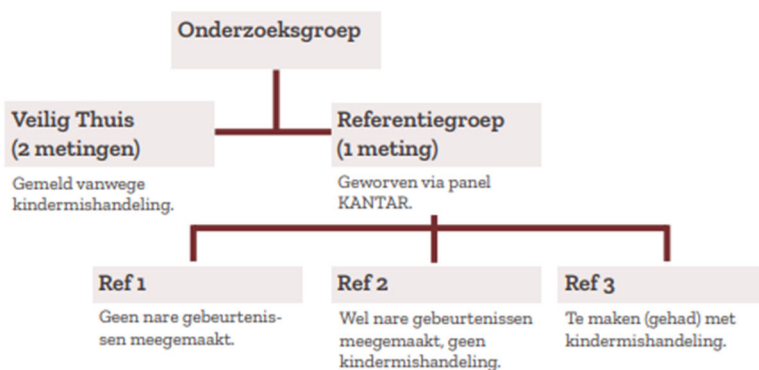
In opdracht van Augeo Foundation voert het Verwey-Jonker Instituut een onderzoek uit naar veerkrachtig functioneren van kinderen en jongeren die te maken hebben met kindermishandeling. Daartoe is tijdens een voorstudie allereerst instrumentarium ontwikkeld om veerkracht te meten. Tijdens deze verkennende studie is het ontwikkelde instrumentarium getest bij een groep jongeren om verschillende elementen van veerkrachtig functioneren te meten. Huidig rapport gaat over de resultaten uit deze verkennende studie.

De eerste versie van dit instrumentarium is ontwikkeld op basis van een theoretisch model, het 'Resilience portfolio model' (zie kopje 'Het Resilience portfolio model'). De vragenlijst is ingevuld door jongeren die gemeld zijn bij Veilig Thuis en een jongerenpanel (referentiegroep). Met deze verkennende studie hebben we eerste inzichten verkregen in hoe veerkrachtig functioneren zich ontwikkelt bij kinderen en jongeren die kindermishandeling hebben meegemaakt en hoe dit verschilt van leeftijdsgenoten die geen kindermishandeling hebben meegemaakt. Maar we dienen terughoudend te zijn in de interpretatie van de resultaten. Op basis van de inzichten uit deze verkennende studie is de vragenlijst aangepast. Dit nieuwe, aangepaste instrumentarium wordt gebruikt bij een grotere groep jongeren in de longitudinale vervolgstudie die momenteel loopt.

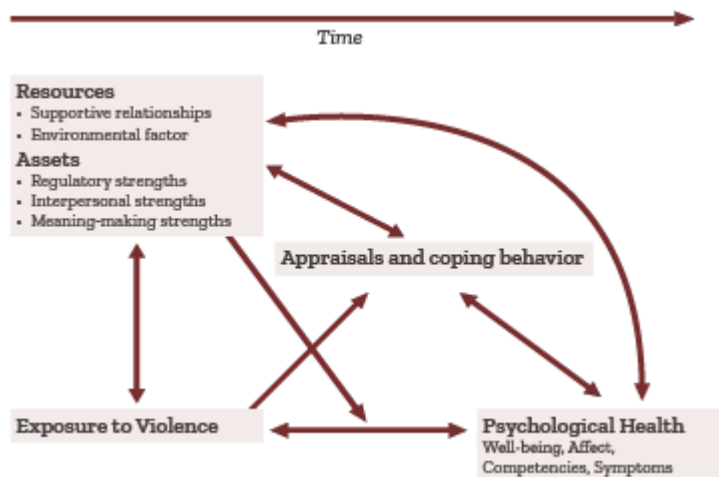

Opzet van het onderzoek

De vragenlijst die is ontwikkeld is op twee momenten uitgezet onder een groep jongeren die gemeld is bij Veilig Thuis vanwege kindermishandeling en op één moment bij een jongerenpanel, de zogeheten referentiegroep. De referentiegroep bestaat uit een jongerenpanel die dezelfde vragen hebben ingevuld over elementen van veerkracht en daarnaast ook vragen hebben beantwoord over het meemaken van nare gebeurtenissen, waaronder kindermishandeling of bijvoorbeeld het meemaken van een brand of oorlog. Op basis van deze vragenlijst hebben we drie groepen gemaakt binnen de referentiegroep (zie Figuur 1).

Figuur 1. Schematische weergave van onderzoeksgroep

Figuur 2. Het Resilience Portfolio Model (zoals gevisualiseerd in Grych et al., 2015)

Het 'Resilience portfolio model'

Middels de vragenlijst zijn verschillende elementen van veerkrachtig functioneren gemeten met als theoretische basis het Resilience portfolio model van Grych en collega's (2015) (zie Figuur 2). Dit conceptuele framework integreert inzichten over veerkracht, positieve psychologie, posttraumatische groei, stress en coping en biedt aan de hand hiervan inzicht in de factoren die veerkrachtig functioneren bevorderen. In dit model worden verschillende elementen benoemd die onderling met elkaar verband houden. Deze verbanden geven inzicht in hoe mensen veerkrachtig functioneren na het ervaren van ingrijpende gebeurtenissen. In het model worden interne kenmerken, externe hulpbronnen, coping en appraisal als belangrijke elementen benoemd. Onder interne kenmerken verstaan we regulerende vaardigheden, interpersoonlijke vaardigheden en betekenisgevende vaardigheden. Onder externe hulpbronnen (contextuele bronnen) verstaan we de bredere omgeving waarin iemand leeft en opgroeit en de ondersteunende relaties met anderen.

Toetsing van het portfoliomodel en aanpassingen in de vragenlijst

Portfolio model is werkbaar

Deze verkennende studie geeft aanwijzingen dat het portfoliomodel geschikt is als basis voor de analyses van de vervolgstudie, omdat de richting van de onderlinge verbanden tussen de elementen van veerkrachtig functioneren overeenkomen met die in het Portfolio Model. Over het algemeen hingen hulpbronnen positief samen met hoe mensen omgaan met situaties en hun welbevinden. Ook zagen we een positieve samenhang tussen het beter omgaan met vervelende gebeurtenissen en het welbevinden van jongeren. Een aantal aanpassingen in de vragenlijst bleken nodig. Een statistische toets op vraagniveau of de veerkracht elementen precies volgens de domeinen in het Portfolio Model waren in te delen, liet zien dat niet alle vragen passend waren bij het model. Sommige vragen uit de vragenlijsten bleken beter te passen onder andere domeinen van het model. Daarom hebben we bij het vernieuwen van de vragenlijst nogmaals goed naar de operationalisatie van de domeinen in het Portfolio Model gekeken. Figuur 3 geeft een visueel overzicht van de indeling van de elementen, geïnspireerd vanuit het Portfolio Model.

	Bronnen	Omgaan met gebeurtenissen	Welbevinden
Persoonlijk	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zelfwaardering 2. Self-efficacy 3. Zingeving	<ol style="list-style-type: none"> 1. Coping 2. Interne controle	<ol style="list-style-type: none"> 1. Psychologisch welbevinden 2. Fysiek welbevinden 3. Zelfvertrouwen op school 4. Zelfbeeld 5. Emotionele problemen 6. Gedragsproblemen 7. Problemen met leeftijdsgenoten 8. Hyperactiviteit/aandachtstekort
Contextueel	<ol style="list-style-type: none"> 4. Vertrouwen in de ander 5. Prosociaal gedrag 6. Sociale steun zoeken 7. Welbevinden in relatie tot leraar 8. Welbevinden in relatie tot medeleerlingen 9. Relatie met ouder 10. Relatie met vrienden 11. Relatie met school 12. Veilige woonplek		

Figuur 3. De gemeten elementen van veerkrachtig functioneren

Aanpassingen in de vragenlijst

Het doel van deze voorbereidende studie was het testen van de vragenlijst die was ontwikkeld om veerkrachtig functioneren van jongeren te meten. Deze eerste studie geeft aanwijzingen voor het aanpassen van de meetinstrumenten voor de vervolgstudie. Zo hingen vooral voor de Veilig Thuis groep de hulpbronnen meestal niet samen met het omgaan met stressvolle gebeurtenissen. Daarom hebben we gekeken naar alternatieve manieren om hulpbronnen in kaart kunnen brengen. Bijvoorbeeld, op basis van de recente literatuur die bijvoorbeeld self-efficacy onderzoekt, zijn we uitgekomen op een valide vragenlijst die self-efficacy mogelijk nog beter in kaart brengen. Een ander punt dat we hebben bekeken is hoe we nog beter elementen over omgaan met stressvolle gebeurtenissen kunnen meten. Op basis van de literatuur en in gesprek met experts op het gebied van veerkracht is besloten om coping in de vragenlijst te vervangen door *appraisals*, waarmee we de emotionele reactie op de gebeurtenis meten. Coping gaan we nog wel meten, maar op een andere manier vanwege het dynamische karakter van de manier waarop jongeren omgaan met gebeurtenissen (Litt et al., 2011), zoals kindermishandeling. Dit betekent dat het belangrijk is om op meerdere momenten een vragenlijst over coping te laten invullen. Dit kan middels Experience Sampling Methode (ESM), ofwel een dagboekmethode. Hiermee is het mogelijk om te onderzoeken wanneer nare situaties gebeuren, wat de mogelijke oorzaak is, wat jongeren doen om het op te lossen en hoe effectief dat is volgens hen. Hierdoor wordt inzichtelijk welke ondersteuningsbehoefte er is en welke rol de hulpverlening daarin vervult of kan vervullen. Hierbij willen we vooral onderzoeken waar er een omslagpunt zit in het zoeken van hulp of het willen veranderen van de situatie.

De belangrijkste aanpassingen worden hieronder opgenoemd. Zie Figuur 4 voor de constructen die we in de volgende vragenlijsten meten. Deze indeling is gebaseerd op het Portfolio Model.

- Bij de individuele kenmerken voegen we emotieregulatie toe. Daarnaast blijven we self-efficacy en zelfwaardering meten, maar met vragenlijsten die dit nog beter in kaart kunnen brengen.

- Omgevingsfactoren gaan we uitgebreider uitvragen, want de vraag die we hadden opgenomen bleek niet goed te passen.
- Ondersteunende relaties passen we deels aan. We blijven vragen naar de relatie met ouders, vrienden en school. Het zoeken van sociale steun paste niet goed en heeft meer verdieping nodig. Daarom vervangen we deze voor een vragenlijst die de mate van steun vraagt vanuit verschillende steunfiguren.
- Coping en interne controle blijken belangrijke constructen, maar de vragenlijst bleek niet voldoende verdiepingsslag te maken. Daarom gaan we in de vragenlijst appraisal meten en gaan we verschillende coping strategieën meten via een dagboekstudie om het dynamische karakter van dit construct recht aan te doen.
- Welbevinden breiden we iets uit door ook te vragen naar traumaklachten en leefstijl.

	Individuele kenmerken en externe bronnen waar jongeren steun uit kunnen putten	Omgaan met gebeurtenissen	Welbevinden
Individuele kenmerken	Regulatory Strengths <ul style="list-style-type: none"> • Emotieregulatie • Self-efficacy • Zelfwaardering Interpersonal strength <ul style="list-style-type: none"> • Prosociaal gedrag Meaning making <ul style="list-style-type: none"> • Zingeving 	Appraisals <ul style="list-style-type: none"> • Self-blame • Acceptance • Rumination • Positive refocusing • Refocus on planning • Positive reappraisal • Putting into perspective • Catastrophizing 	Psychosociaal welzijn <ul style="list-style-type: none"> • Emotionele problemen • Gedragsproblemen • Problemen met leeftijdsgenoten • Hyperactiviteit/-aandachtstekort Traumaklachten Psychisch welbevinden Fysiek welbevinden Leefstijl
Bronnen	Environmental factors <ul style="list-style-type: none"> • Binding met de buurt & informele controle • Sport en ontspanning Supportive relationships <ul style="list-style-type: none"> • Relatie met ouders, vrienden, school • Steunfiguren en mate van steun 		

Figuur 4. Uiteindelijke constructen in de nieuwe vragenlijst

Opvallende bevindingen

In deze voorbereidende studie komen een aantal opvallende uitkomsten over de verschillen tussen de groepen in veerkrachtig functioneren naar voren, die belangrijk zijn om mee te nemen in het vervolgonderzoek waar we het instrumentarium verder gaan testen. We bespreken deze bevindingen hieronder. We zijn voorzichtig in de interpretatie van deze eerste uitkomsten, omdat het een verkennende studie betreft, waar we dit instrumentarium voor de eerste keer hebben getest.

Ook veel jongeren in de referentiegroep hebben kindermishandeling meegemaakt

Belangrijke eerste bevinding in het onderzoek is dat ook in het jongerenpanel bijna een kwart van de jongeren te maken heeft met kindermishandeling (23%). Daarnaast heeft een kwart van de jongeren te maken gehad met andere nare gebeurtenissen (25%). De eerste analyses maken duidelijk dat we deze groepen jongeren in het jongerenpanel niet zomaar samen kunnen pakken. We zien namelijk dat nare gebeurtenissen en het meemaken van kindermishandeling gerelateerd zijn aan lagere scores op de elementen van veerkrachtig functioneren. In het huidige onderzoek hebben we daarom een onderscheid gemaakt tussen drie groepen van jongeren in het jongerenpanel. Dit maakt de analyse ook extra complex, omdat we vier groepen vergelijken in plaats van twee.

Voor het toekomstige onderzoek willen we weten welke rol het meemaken van kindermishandeling heeft bij de elementen van veerkrachtig functioneren en of deze elementen een verklarende dan wel beschermende factor zijn voor het welzijn van jongeren. De resultaten van de pilotstudie laten zien dat we in het jongerenpanel goed moeten uitvragen welke jongeren te maken hebben met kindermishandeling zodat deze jongeren toegevoegd kunnen worden aan de groep die hulp heeft ontvangen vanwege kindermishandeling. Wat een mogelijke verrijking is van de data omdat de jongeren van het jongerenpanel die te maken krijgen met kindermishandeling mogelijk nog niet zichtbaar zijn voor hulpverleners. Daarnaast is het van belang dat we ook in het jongerenpanel vragen naar de nare gebeurtenissen die jongeren meemaken en deze groep nader bekijken, omdat er een duidelijk relatie is met een lagere score op de elementen van veerkrachtig functioneren.

Coping

De variaties in de verbanden tussen coping strategieën en andere veerkracht elementen onderstrepen dat veerkrachtig functioneren niet alleen afhangt van persoonlijke en contextuele bronnen, maar ook van de manier waarop jongeren met vervelende situaties omgaan. Coping was niet gerelateerd met het welbevinden bij jongeren die geen vervelende gebeurtenissen hadden meegemaakt, maar wel bij jongeren die nare gebeurtenissen en/of kindermishandeling hadden meegemaakt (al dan niet gemeld bij Veilig Thuis). Wellicht dat we meer inzicht kunnen krijgen in de nuances in het verband met coping in de verschillende groepen, als we coping iets meer uitdiepen in vervolgonderzoek. Zijn er mogelijk bepaalde coping strategieën die wel worden gehanteerd door jongeren die geen vervelende gebeurtenissen hebben meegemaakt? En zijn er meer en minder effectieve strategieën voor jongeren die nare gebeurtenissen en/of kindermishandeling hebben meegemaakt (al dan niet gemeld bij Veilig Thuis)? Deze vragen zouden kunnen helpen bij het verkrijgen van inzicht in de concrete coping strategieën die jongeren met verschillende ervaringen toepassen en hoe deze strategieën van invloed zijn op hun welbevinden. Het zou ook kunnen bijdragen aan meer specifieke aanbevelingen voor gerichte interventies en ondersteuning voor jongeren met specifieke ervaringen, waaronder het aanleren van effectievere coping strategieën en het bevorderen van veerkrachtig functioneren.

Steun

Het opvallende verschil in contextuele bronnen, met lagere sociale steun in de VT-groep, benadrukt de complexiteit van veerkrachtig functioneren, waarbij de sociale omgeving ook een belangrijke rol speelt. Een gegeven in lijn met ontwikkelingstheorieën, zoals het Bio-Ecologisch Model (Bronfenbrenner, 2005) dat veronderstelt dat ontwikkeling van jongeren niet beperkt is tot alleen individuele kenmerken (zoals zelfwaardering en self-efficacy), maar ook de invloed van de sociale omgeving omvat. Specifiek als het

gaat om veerkrachtig functioneren, wordt steun vanuit de omgeving als een belangrijke factor gezien in het Resilience Portfolio Model (Grych et al., 2015). Steun vanuit de omgeving fungeert als een beschermende factor, een buffer, tegen de negatieve gevolgen van stressvolle gebeurtenissen (Grych et al., 2015). Het draagt bij aan het veerkrachtig functioneren omdat het positief doorwerkt op het vermogen om om te gaan met vervelende gebeurtenissen (zoals coping) en het welbevinden bevordert. In onze verkennende studie bleek dat, in tegenstelling tot dit gegeven, steun voor geen enkele jongere samenhang met hoe zij omgaan met vervelende gebeurtenissen en bijna niet met het welbevinden van jongeren. In eerdere studies, waarin het Resilience Portfolio Model is onderzocht met betrekking tot de ondersteuning vanuit de omgeving, is dit veerkrachtelement op een meer gedetailleerd niveau bevestigd dan in ons instrument. Zo is er bijvoorbeeld gevraagd naar *de mate van steun* vanuit de omgeving (Hamby et al., 2018) en is er meer ingegaan op *specifieke personen*, zoals ouders of de buurt (Roberts et al., 2015). Dit kan er op wijzen dat het huidige instrumentarium het begrip steun onvoldoende uitdiept. Meer verkenning van wie (familie, vrienden, buren?) en de mate waarin een jongere steun van deze personen ontvangt, kan inzicht verschaffen in welke vormen van steun het meest waardevol zijn voor jongeren met verschillende ervaringen.

Soort kindermishandeling en trauma belangrijke verklarende factor

Als we de Veilig Thuis groep vergelijken met de drie referentiegroepen op elementniveau zien we een zeer gedifferentieerd beeld. Op bepaalde elementen van veerkrachtig functioneren zijn jongeren gemeld bij Veilig Thuis vergelijkbaar met de referentiegroep die ook kindermishandeling heeft meegemaakt, terwijl ze op ander elementen vergelijkbaar zijn met jongeren die geen nare gebeurtenissen hebben meegemaakt. Dit laat zien dat jongeren die te maken hebben met kindermishandeling niet weerloos zijn, ze bezitten verschillende elementen (portfolio) die bijdragen aan veerkracht functioneren.

Kijken we specifiek naar de jongeren gemeld bij Veilig Thuis, dan zien we grote verschillen binnen de groep. De analyses laten zien dat twee factoren hierin een verklarende rol kunnen spelen, namelijk het soort geweld en traumaklachten. Het blijkt dat vooral directe kindermishandeling is gerelateerd aan een minder gevuld portfolio, waarbij psychische mishandeling door ouders de meeste impact lijkt te hebben en daarna fysieke kindermishandeling. Deze bevindingen met geweld benadrukken ook de noodzaak van gerichte interventies en ondersteuning voor jongeren die te maken hebben gehad met (met name) psychisch geweld, om zowel korte als lange termijn negatieve gevolgen voor het veerkrachtig functioneren van jongeren te verminderen.

Verder zien we dat jongeren die getraumatiseerd zijn slecht scoren op vrijwel alle elementen van veerkrachtig functioneren. Vergelijken we de jongeren die geen traumaklachten hebben met de referentiegroep zonder nare gebeurtenissen, zien we dat jongeren zonder traumaklachten op sommige elementen zelfs beter scoren. Maar hoe zit dit precies? Hebben jongeren met minder elementen om veerkrachtig te kunnen functioneren meer kans om getraumatiseerd te raken? Of zorgen traumaklachten ervoor dat jongeren minder scoren op elementen van veerkrachtig functioneren? Ook de jongeren die niet getraumatiseerd zijn willen we beter onderzoeken; hoe ziet deze groep er precies uit en hoe het komt dat zij misschien zelfs beter gaan functioneren?

Welbevinden als herstel na tegenspoed

De bevindingen laten zien dat de groepen allen verschillend scoren op de 'positieve' maten van welbevinden (psychologisch welbevinden, fysiek welbevinden, zelfbeeld) en 'negatieve' maten van welbevinden (psychosociale problemen als in gedragsproblemen en emotionele problemen bijvoorbeeld). Verder is ook te zien dat de positieve én negatieve maten van welbevinden beiden samenhangen met bronnen en omgaan met gebeurtenissen in alle groepen. Dit betekent dat het belangrijk is om welbevinden van jongeren in de context van veerkrachtig functioneren in kaart te brengen door beide aspecten van welbevinden, en niet alleen middels afwezigheid van problematisch functioneren. Deze conclusie ondersteunt enerzijds het Resilience Portfolio Model waarin op positieve psychologische basis wordt aangekaart dat het belangrijk is om ook positieve uitkomstmaten van welbevinden toe te voegen (Grych et al., 2015); welbevinden bestaat immers niet alleen uit de afwezigheid van negatieve uitkomstmaten, maar ook uit de aanwezigheid van positieve uitkomstmaten (Keyes et al., 2007). Ook ondersteunen de bevindingen geluiden in de literatuur dat veerkrachtig functioneren in kaart gebracht moet worden als een proces van aanpassing, waarbij iemand in staat is om na tegenspoed te herstellen in de zin van hoger te scoren op positieve uitkomstmaten (Masten, 2014). Al met al betekent het dat de positieve en negatieve maten van welbevinden in deze studie goede constructen zijn om het veerkrachtig functioneren en daarom zullen wij ze in het vervolgonderzoek weer includeren.

Hulpbronnen en de relatie met het beter kunnen omgaan met stressvolle gebeurtenissen

Een verwachting in het onderzoek is dat als jongeren meer beschikken over individuele en contextuele hulpbronnen dat zij beter in staat zijn om met nare gebeurtenissen zoals kindermishandeling om te gaan, zoals ook wordt verondersteld in de literatuur over veerkrachtig functioneren (Grych et al., 2015). In de referentiegroep zonder nare gebeurtenissen zagen we dat vrijwel alle hulpbronnen gerelateerd waren aan omgaan met gebeurtenissen; hoe hoger deze jongeren scoorden op de verschillende bronnen, zoals prosociaal gedrag en welbevinden met leraren en medeleerlingen, hoe beter jongeren omging met stressvolle gebeurtenissen. In de Veilig Thuis groep zagen we dat hulpbronnen minder vaak gerelateerd waren aan het omgaan met stressvolle gebeurtenissen. Onderzoek van Lünemann (2023) laat zien dat jongeren die kindermishandeling hebben meegemaakt vaak aangeven dat ze bepaalde vaardigheden niet hebben geleerd vanuit huis en dat later niet kunnen toepassen. Mogelijk hebben jongeren die kindermishandeling meemaken wel verschillende hulpbronnen in hun portfolio, maar gaan ze daardoor niet anders om met stressvolle gebeurtenissen. Dit is een belangrijke vraag voor de vervolgstudie. Hiervoor zullen we in de vragenlijst meer aandacht besteden aan de verschillende appraisals die jongeren kunnen inzetten. Daarnaast gaan we coping strategieën intensiever meten via een dagboekstudie. Ook zullen we deze vraag meer kwalitatief verdiepen.

Kindermishandeling en niet gemeld staan bij Veilig Thuis

De verwachting was dat de jongeren die te maken hebben met kindermishandeling minder veerkrachtig functioneren. In het onderzoek is apart gekeken naar de groep jongeren gemeld bij Veilig Thuis en de jongeren van het panel die kindermishandeling meegemaakt hebben. Jongeren uit deze twee groepen verschilden vaak van elkaar, ondanks hun gedeelde ervaringen van kindermishandeling. De groep die niet gemeld stond bij Veilig Thuis scoorde slechter op coping en interne controle en vrijwel alle aspecten van welbevinden. De Veilig Thuis groep scoorde eigenlijk alleen slechter op psychosociale problemen, terwijl deze jongeren op de andere aspecten vergelijkbaar scoort met jongeren die geen nare gebeurtenissen hadden meegemaakt. Dit suggereert dat jongeren die niet gemeld staan bij Veilig Thuis meer moeite

hebben met het effectief omgaan met stressvolle situaties, het behouden van controle over hun leven en een slechter welzijn ervaren. Dit roept de vraag op welke specifieke factoren of ervaringen deze verschillen kunnen verklaren?

Een eerste mogelijke verklaring is dat vooral jongeren die externaliserende problemen lieten zien hulp kregen (Steketee e.a., 2020; 2023). Externaliserende problemen (gedragsproblemen en hyperactiviteit/aandachtstekort) vallen sneller op door de omgeving omdat ze meer “zichtbaar” zijn dan en meer conflicten met de omgeving met zich meebrengen, in vergelijking met internaliserende problemen zoals angst of neerslachtigheid (Mash et al., 2016). In deze verkennende studie zagen we dat de Veilig Thuis groep vooral hoger scoorden op externaliserende problemen in vergelijking met de referentiegroep die ook kindermishandeling had meegemaakt, terwijl dit niet zo was op de andere aspecten van welbevinden. Mogelijk leidt externaliserend probleemgedrag van jongeren eerder tot melding bij Veilig Thuis en/of ontvangen deze jongeren meer hulp voor deze type problemen, omdat het meer zichtbaar is.

Een andere mogelijke verklaring is dat de jongeren van de referentiegroep die kindermishandeling meemaken ook last hebben van traumaklachten, terwijl ze daar geen hulp voor krijgen. Daarnaast weten we niet hoelang geleden de kindermishandeling plaatsvond, hoe ernstig, en of de jongeren nu nog steeds te maken hebben met geweld of niet. Op basis van deze voorbereidende studie kunnen we geen definitieve verklaring voor de verschillen geven. In de vervolgstudie zullen we opnieuw een referentiegroep met ervaringen van kindermishandeling benaderen en daarin een aantal aspecten meenemen, zoals: traumaklachten, de mate en soort geweld en of hulp of ondersteuning is geweest (bv. gemeld bij Veilig Thuis).

Conclusie

In deze voorbereidende studie hebben we veerkrachtig functioneren onderzocht bij kinderen en jongeren die kindermishandeling hebben meegemaakt, een groep waarover nog relatief weinig bekend is. Hoewel het instrumentarium nog in ontwikkeling is – en we derhalve terughoudend zijn met de interpretatie van de resultaten – biedt deze verkennende studie goede aanknopingspunten voor vervolgonderzoek en verdere verfijning van het instrumentarium. In het vervolgonderzoek testen we het aangepaste instrumentarium bij een grotere groep kinderen en jongeren en verdiepen we ons in specifieke begrippen voor een gedetailleerdere analyse.

[Lees het gehele rapport Veerkrachtig functioneren van jongeren](#)